

Posudek diplomové práce „Západní“ cizinci v normalizačním Československu Terezy Maškové

Tereza Mašková si v úvodu práce klade základní otázku, jak se žilo „západním“ cizincům v Československu v 70. a 80. letech 20. století. K zodpovězení využívá kromě svědectví (resp. orálně historických interview) čtrnácti narátorů a narátorek také bohatou pramennou základnu, především legislativní předpisy a statistické zdroje, i vlastní archivní výzkum, což považuji za velký klad její práce. Text je uvozen metodologickou částí, nicméně pasáže vysvětlující hlavní koncepty, případně způsob jejich psaní v textu (kurzíva, uvozovky atd.), stejně jako základní informace o archivním výzkumu jsou součástí úvodu práce, což nepovažuji za příliš šťastné (vhodnější by bylo tyto informace uvádět v části teoretické či metodologické). Příjemným překvapením pak pro mě byla poznámka pod čarou č. 1, kde autorka vysvětluje využívání generického maskulina.

Na metodologickou část navazuje představení narátorů z hlediska jejich národnosti, věku, povolání atd., doplněné citacemi z rozhovorů, což kapitolu o narátorech zajímavým způsobem dokresluje. Na druhé straně bych v této části uvítala i stručné shrnutí popisující vzorek narátorů, například ve formě tabulky, což by ulehčilo orientaci v dalším textu. V citacích pod čarou ani v seznamu pramenů bohužel není uvedeno, kde jsou nahrávky uloženy. Předpokládám, že v soukromém archivu autorky, ale toto by mělo být explicitně uvedeno. Zvláště když informace o uložení nahrávek by měla být součástí textu informovaného souhlasu. Uvítala bych také publikaci textu informovaného souhlasu v příloze práce. Doplňte, prosím, informaci o uložení nahrávek u obhajoby.

Po představení metodologie a narátorů, jejichž svědectví budou v práci využita, vymezuje autorka kontext tzv. normalizace, což je pro kontextualizaci práce velmi důležité. Autorka v rámci této kapitoly dále porovnává základní charakteristiky daného historického období s teoriemi totalitarismu, což, vzhledem k častému „zneužívání“ či nevhodnému používání pojmu totality v současném historickém diskursu, hodnotím velmi kladně. Na druhé straně, myslím, není dostatečné, když jsou klasické práce týkající se totalitarismu (Friedrich, Brzezinski, Arendt) citovány jen prostřednictvím sekundární literatury. I když autorka koncept tzv. normalizace v textu správně odlišuje kurzívou a již v první větě úvodu píše, že se jedná o tzv. normalizaci, bohužel nevysvětluje, proč je koncept takto označován, neodkazuje k jeho dobové podmíněnosti na straně jedné a z toho vyplývající nutnosti současných historiků a historiček vyjadřovat (i graficky) vlastní odstup od tohoto termínu. Problematické je, že se toto promítá i do názvu práce „Západní“ cizinci v normalizačním Československu. Zde je v uvozovkách adjektivum „západní“, což má svůj důvod a autorka ho dále v textu vysvětluje. Nicméně adjektivum normalizační nijak odlišeno není, takže samotný název diplomové práce výše zmiňovaný odstup od konceptu vlastně nevyjadřuje („Západní“ cizinci v Československu v období tzv. normalizace je možná alternativa).

Z hlediska jazykového a formálního je práce uspokojivá, kromě nejednotného umístování horních indexů a drobných stylistických chyb a překlepů. Bohužel jsou zde určité nesrovnalosti v citovaných materiálech (například v bibliografii uváděná práce

Wilson, Machovec, Riedel z roku 2011 není uvedena v textu, resp. pravděpodobně se jedná o práci v textu odkazovanou jako Wilson 2012; podobně text Balík a Kubát z roku 2012 není v textu odkazován, ale je odkazován Balík a Kubát 2004, který naopak není v bibliografii). Magisterská práce by z hlediska uvádění citací měla být bezchybná. Jestli jsem se v uváděných případech někde přehlédla, vyjasněte, prosím, vše při obhajobě. Další formální otázka pro obhajobu: Co konkrétně znamená, že literatura k tématu víceméně neexistuje? (str. 5 práce).

Velmi kladně hodnotím práci s materiály, využívání široké pramenné základny i skutečnost, že text není jen kompilátem útržků z rozhovorů, ale že rozhovory jednotlivá témata dobře dokreslují. Některé části textu však působí dosti popisně, chybí zde vlastní interpretační přínos autorky. Proto bych byla ráda, aby interpretacím, konkrétně tématu pocitů osamění a odcizení, byl věnován prostor při obhajobě. V některých úryvcích z rozhovorů jsou pocity osamění implicitně přítomné, ale žádným způsobem nejsou dále reflektovány. Bylo téma odcizení, osamění v rozhovorech reflektováno? Narátory/narátorkami nebo samotnou autorkou? Pokud ano, jakým způsobem? Pokud ne, proč? Jak by na základě shromážděného materiálu toto téma interpretovala autorka?

Práci hodnotím známkou „velmi dobře“ (B); s možností A při výborné obhajobě.

Posudek vypracovala:

Lenka Krátká

26. ledna 2013